

LIBRI I. SECTIO II. CAPVT IV.

*De
Incrassantibus.*

Specialiter quasi adstringentia sunt INCRASSANTIA & REPELLENTIA, vtraque motui humorum opposita, sed diuerso respectu; illa quidem tenuitati interne & externe sibi relicta, hæc influxui & affluxui exterius solum, vtrouique respectu ad poros & parietes secundo habito.

Incrassans nempe, *παχυντικόν* Græce, attenuanti est contrarium, estque illud, quod tenues humores reddit crassiores, magisque consistentes. Hinc vtimur incrassantibus potissimum intrinsecus ad tenues catarrhos inhibendos, ad ferocientem turgescensque bilem frænandam, ad materiam, quæ bronchiis pulmonum inhaeret, & ob tenuitatem expectorari nequit, tussi commode reiciendam. Si enim supra modum tenuis sit, impellentis spiritus vi tussiendo non facile in arteriam sustolli excerni potest, sed ob tenuitatem ab aere velut incisa disploditur, inque pulmones relabatur, aere solo eluctante. Quare sputum tenuius addensari oportet, vt impetu tussis & vehemente exsufflatione, quam Græci *ἐκφύσησις* appellant, expurgetur. Profunt ad aquosioris seminis profluuium compescendum, ad hæmorrhoides immodice fluentes sistendas. Extrinsecus etiam illa ad hæmorrhagias sedandas usurpamus; incrassatus enim refrigeratusque sanguis ad fluxum tardior fit atque ineptior.

Cum vero *omnis in corpore fluxilitas principaliter sit a sero, adæquate a salibus, cum primis nitrosis, vel alcalinis;* Cum serum in vtrumque extremum declinare soleat, in coagulum & fluorem, quorum illud si contingat, inuisatur & pituitescit, seu pituitæ nomine venit, quale in muco, in screatu reiectis, in aliis apparet, hocce vero dato, torulis suis contineri nescit; facile patet agendi modus incrassantium. Fluxili nempe illi materiae obicem ponunt, & fluorem, quem adeptæ est,

moderantur, non aliter, ac si aqua terra inferatur, vnde lutum fit. Agunt, quando crassa sua substantia & terrena natura tenuioribus humoribus se permiscet. Incrassantia ergo liquidis & tenuibus humoribus *σύστασις* inducunt solidiorem & compactiorem.

Et quidem incrassantia, secundum dicta, respiciunt vel corporaturam ipsam, serum fluidius laxioribus repagulis gaudens, aqueis puta; vel stimulum & motorem, particulas salinas. Illud quæ præstant, velut proprie dicta incrassantia, sunt in actiuis qualitatibus frigida iuxta vulgatas regulas, in passiuis sicca, seu potius modo substantiæ lentorem præ se ferunt, aqueis explicabilem. Quæcunque etiam per mechanicam hunc possident, illa omnia incrassant, vt mox in exemplis patebit. Figure igitur cogunt, substantiæ autem crassitie incrassant, & tenuioribus succis, seu sero consistentiam corpulentiolem & spissiolem tribuunt. Et hanc *Galenus* quoque esse mentem de incrassantium temperamento, ex fine cap. 20. l. 5. de simpl. apparet, vbi scribit, extenuandi & incrassandi facultates esse oppositas, atque extenuandi quidem virtutem in calidis & tenuium partium essentia sitam esse, incrassandi vero in frigidis crassarumque partium substantiis hæere. Sed loqui tamen videtur *Galenus* de maiori incrassantium numero; quædam enim in caliditate & frigiditate temperata esse possunt, quemadmodum in amylo apparet. Quod ipsum tamen, respectu attenuantium & λεπτομερεια gaudentium, iis contrariam obtinet vim.

Talia sunt, vt diximus, lentore generatim pollentia, citra actiuarum particularum concursum, & quidem lentor mucilaginosus hic statui potest triplex potissimum; (1) aqueus concretus, qualis eminet in gummi tragacanthæ, cerasorum, arabico, item rad. symphyti, cuius lentor tantus est, vt si cum carnibus coquatur, illa inde velut concrefcere scribantur, id quod in gelatinis videmus quoque; (2) terreus concretus, vt boli omnes, terræ bolares, ac quasi tales. (3) aquoso-vel terreo-oleoso constant radix althææ, gelatina CC. lac, aliaque. Sunt & ex his mixta, vt spec. diatrag. frig. &c.

Hæc

Hæc vt proprie dicta & velut substantiſſe ac in ſua natura & mole ſunt incrassantia, quatenus in corpus assumpta fluxum alui vel ſiſtunt ac refrænant, vel contemperant tamen; ita quæ (4) lentorem habent anodynum, ob ſulphur reſolubile fixans & concentrans ſalia, huc vel maxime pertinent, papaueracea vno verbo, vnde ſuſpendunt humores & in centro detinent.

Notandum vero, & hunc vſum incrassantium per mechanicam inſignem eſſe, quod parietes & membranulas integunt, adhærendoque oblinunt, v. g. in dyſſenteria, vt ab acrimonia humorum, bili vel acidis aliis impeti rodique ita non poſſint, non aliter ac corticibus arborum deſcriptis & deſiſis ceram emplasticam obducere ſolemus, quæ inſtar corticis ſit. Notum quippe eſt, inteſtina perpetuum habere deſenſorem mucum blandum, a ſero illuc e glandulis tranſudante & concreſcente continuatum, cuius *ἐλκωσις* quaſi & abraſio in inteſtinis contingit.

Circa vſum incrassantium obſeruandum eſt generale aſſertum, *omni materix conueniens; inter indicans & indicatum perpetuum eſſe relationem.* Hinc 1. *incrassantia minus conueniunt, ſi ſerum vel deſiciat in corpore, vel in coagulatum & ἄσπερ vergat.* Illius exemplum præbet hæctica & phthiſis. Omnino verum eſt, crassa & viſcida obtundere acrimoniam, vt ſpicula ſalina vim ſuam his oppoſitis amittant; ſed ſi ſerum ſanguini fuerit incoctum nimis, (æqualiter hoc caſu, ſecundum quid,) inde motus imminuetur magis. Ergo proficiuus vſus in his morbis intelligendus ſaltem eſt in principio magis, vel vbi ſerum non ita abſumtum eſt, vt exſudare & diſſari ceſſet, corporique hinc nutrimentum debitum fœneret. Hoc in cachecticis valet, vnde *aperientia* magis & *incidentia* conueniunt, non *incrassantia* æque.

Adeoque 2. *non inuertendus ordo*, quod empiricorum eſt & vulgi, cuius exemplum præbent inprimis affectus pulmonum, omnes quaſi, ſiquidem expectoratio ſit neceſſaria. Vnice ibi ad ſtarum humoris, ſeu lymphæ & ſeri eſt reſpiciendum. Cum igitur expectoranda materia debeat eſſe eius corporaturæ, vt cûci, attolliſſe poſſit, vt e contrario nimis viſcida & inſarcta
minus

minus est mobilis; incrassantia non locum habent, v. g. species diatragacanthæ frigidæ (calidæ enim exoleuerunt, per crassam hanc empiriam inductæ scilicet,) vel laudanum opiatum, vbi expectoratio difficilis est, nec succedit ob materiæ copiam & lentorem, quæ incidenda, attenuanda, resoluenda potius est, sed vbi acris, mobilis, fluida, tenuis adeoque cruda est, quæ coqui postulet & maturari, ad exitum aptari. Hinc pleuritici, quibus opiata, vel papaueracea, vti flores papau. rhæados habentur pro specifico, improvide & citra hanc cautelam dantur, suffocantur & obetunt. Hinc phthificis narcotica h. m. sæpius fiunt νεκρωτικά. Verbo ita semper pectoris affectus curandi sunt, vt libertas viarum natiua salua perstet & expectoratio fieri possit, quo de suo loco plura. Interim tamen opiata non excludimus in laudatis affectibus, quin diuinum prædicamus remedium, modo dentur μετ' αὐτοφάλασας, cum securitate, prouidentia, modo dentur dosi refracta, vt in terminis naturæ conuenientibus agere possint, cum resoluentibus item, quorum virtutem & ipsa eximie iuuant & adaugent.

LIBRI I. SECT. II. CAPVT V.

De

Repellentibus.

VTut vero repellentia cum incrassantibus multum conueniant, non tamen, quod ex dictis etiam patet, penitus sunt eadem, etiam externo vsu. Siquidem quæ lentore & mucilagine incrassante pollent, exterius non qua talia repellunt, sed emolliunt potius, nisi frigido caractere actuali sint obsignata.

REPELLENS, seu repercutiens & percussuum, reprimens, ἀποκρηστικόν, illud iuxta Galen. libr. 5. simpl. cap. 17. est, quod occurrentes sibi humores in altum retrudit, seu, vt Fernellius scribit, quod influentem humorem cohibet, & quod illum ipsum etiam parti leuiter iam infixum in aduersum reicit. Vt enim